

Rada Programowa Instytutu

Jan A. Kłoczowski OP (przewodniczący)

prof. dr hab. filozofii, historyk sztuki, kierownik Katedry Filozofii Religii na Wydziale Filozoficznym PAT w Krakowie, regens studiów polskiej prowincji dominikańskiej, redaktor naczelny kwartalnika „Logos i Ethos”. Wydał m. in.: *Więcej niż mit. Leszka Kołakowskiego spory o religię* (1993), *Drogi człowieka mistycznego* (2002), *Szkoła duchowości* (2003).

Tadeusz Gadacz (wiceprzewodniczący)

dr hab. filozofii, profesor Collegium Civitas w Warszawie, przewodniczący Komitetu Nauk Filozoficznych PAN, dyrektor ds. filozofii Instytutu Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie, laureat Subsydium Profesorskiego Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej w 1998 roku. Wydał m. in.: *Wolność a odpowiedzialność. Rosenzweiga i Levinasa krytyka Heideggerowskiej filozofii ducha* (1990), *O umiejętności życia* (2002).

Michał Bardel (sekretarz)

dr filozofii, wykładowca w Wyższej Szkole Europejskiej im. ks. Józefa Tischnera, asystent w Katedrze Filozofii Collegium Civitas, sekretarz redakcji miesięcznika „Znak”. Wydał: *Mocna jak śmierć. Zagadnienie miłości w antropologii filozoficznej Franza Rosenzweiga* (2001).

Aleksander Bobko

dr hab. filozofii, profesor Uniwersytetu Rzeszowskiego, prodziekan Wydziału Socjologiczno-Historycznego UR, kieruje Katedrą Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej na Wydziale Filozoficznym PAT w Krakowie. Wydał m. in.: *Kant i Schopenhauer. Między racjonalnością a nicością* (1996), *Józef Tischner, O człowieku* (red. 2003).

Wojciech Bonowicz

poeta, krytyk literacki, redaktor Wydawnictwa „Znak”, autor biografii ks. Józefa Tischnera, współautor rozmów z o. Leonem Knabitem OSB *Schody do nieba* (1998) oraz *Od początku do końca* (2002), autor wywiadu-rzeki z Janiną Ochojską *Niebo to inni* (2002). W IMJT kieruje zespołem ds. Archiwum Tischnerowskiego.

Jacek Filek

dr hab. filozofii, wykłada w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wydał m. in.: *Z badań nad istotą wartości etycznych* (1996), *Ontologizacja odpowiedzialności* (1996), *Filozofia jako etyka* (2001), *Filozofia odpowiedzialności XX wieku* (2003).

ks. Jarosław Jagiełło

dr filozofii, adiunkt w Katedrze Filozofii Człowieka Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie i wykładowca w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach. Wydał m. in.: *Vom ethischen Idealismus zum kritischen Sprachdenken. Ferdinand Ebners Erneuerung des Sensverständnisses* (1997). Współredaktor książki: *Przez krzyż do chwaty* (2000) oraz *Między potępieniem a zbawieniem”. Myślenie religijne ks. Józefa Tischnera* (2004).

Anna Karoń-Ostrowska

dr filozofii, absolwentka PAT w Krakowie, redaktor „Więzi”. W IMJT kieruje zespołem ds. dydaktycznych. Wydała: *Dramat spotkania człowieka z Bogiem i z drugim w myśli Karola Wojtyły – Jana Pawła II* (1994), *Dzieci Soboru zadają pytania* (1999, współautorka) oraz tom rozmów z Józefem Tischnerem *Spotkanie* (2003).

Antoni Szwed

dr filozofii, były asystent ks. Tischnera i adiunkt na Wydziale Filozoficznym PAT w Krakowie, tłumacz i komentator pism Sørensa Kierkegaarda (przełożył m. in. *Pojęcie lęku, Dziennik (wybór)* oraz *Wprawki do chrześcijaństwa*). Opublikował: *Między wolnością a prawdą egzystencji* (1999).

Karol Tarnowski

prof. dr hab. filozofii, kierownik Katedry Filozofii Boga na Wydziale Filozoficznym PAT w Krakowie. Wykłada także na Uniwersytecie Jagiellońskim i Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu. Członek redakcji „Znaku”. Wydał m. in.: *Wiara i myślenie* (1999) oraz *Bóg fenomenologów* (2000).

Łukasz Tischner

dr filologii polskiej, adiunkt w Katedrze Historii Literatury Polskiej XX wieku Instytutu Polonistyki UJ, redaktor miesięcznika „Znak”, publicysta „Tygodnika Powszechnego”, krytyk jazzowy. Wydał: *Sekrety manichejskich trucizn. Miłoz wobec zła* (2001).

Adam Workowski

dr filozofii, adiunkt w Katedrze Metafizyki na Wydziale Filozoficznym PAT w Krakowie, wykładowca w Collegium Civitas w Warszawie.

Zarząd Instytutu

Zbigniew Stawrowski (dyrektor)

dr filozofii, adiunkt w Instytucie Studiów Politycznych PAN, współzałożyciel i wykładowca Collegium Civitas w Warszawie, współzałożyciel i redaktor pisma *Civitas. Studia z filozofii polityki*. Wydał: *Państwo i prawo w filozofii Hegla* (1994).

Dobrosław Kot (wicedyrektor ds. programowych)

absolwent Wydziału Filozoficznego PAT, asystent w Katedrze Filozofii Akademii Ekonomicznej w Krakowie, wykładowca w Nauczycielskim Studium Filozofii i Historii Kultury Europejskiej „Paideia”.

Łukasz Putyra (wicedyrektor ds. organizacyjnych)

absolwent i doktorant na Wydziale Filozoficznym PAT w Krakowie, wykładowca w Nauczycielskim Studium Filozofii i Historii Kultury Europejskiej „Paideia”.

Działalność Instytutu

Instytut Myśli Józefa Tischnera (IMJT) rozpoczął działalność w listopadzie 2003 r. Już 15 marca 2004 uzyskał status organizacji pożytku publicznego. Dzięki funduszom uzyskanym od darczyńców, głównie w ramach 1% odpisu od podatku, udało się nam zrealizować kilka inicjatyw, które krótko przedstawiamy poniżej. Swój udział w finansowaniu działalności Instytutu ma również fundacja BRE Bank S.A, która wspomogła zakup wyposażenia elektronicznego.

Rozpoczęliśmy działalność organizując **wyjazdowe seminarium** w Łopusznej, w dniach 29-30 listopada 2003 r. Podczas tego spotkania członkowie Rady Programowej i zaproszeni goście dyskutowali kwestię myślenia religijnego Józefa Tischnera. Poruszano także inne wątki, jak np.: miejsce Tischnera na mapie współczesnej filozofii polskiej, specyfikę jego myśli, a także możliwości rozwijania Tischnerowskiej filozofii dramatu. Sprawozdanie seminarium ukazało się w „Kwartalniku Filozoficznym” 1/2004.

Owoce seminarium był zapis dyskusji, a także oddzielne teksty i artykuły, które zostały się na tematyczny **numer miesięcznika „Znak”** *Po śladach ks. Józefa Tischnera*, który ukazał się w maju 2004. Numer ten obejmuje krytyczne artykuły o filozofii Tischnera, dyskusję o myśleniu religijnym, a także ankietę przeprowadzoną wśród uczniów i przyjaciół jego. To wszystko stanowi zarazem swoisty manifest programowy Instytutu: chęć twórczego zajmowania się filozofią Tischnera.

**Specjalny numer miesięcznika „Znak”
wciąż do kupienia
(sklep@znak.com.pl lub tel. +126199565)**

Niektóre wypowiedzi poświęcone Tischnerowi opublikowane na łamach miesięcznika „Znak”.

Jacek Filek: Urok jego osobowości jest tak porywający, że to, co on myśli i mówi, nie jest już tak ważne; ważne, żeby to był on. Do dziś, kiedy usłyszę nagle, na przykład w radiu, głos Tischnera, przechodzi mnie dreszcz. Kiedy natomiast biorę do ręki jakiś jego tekst, ten dreszcz nie zawsze się pojawia.

Cezary Wodziński: Tischner był sztuce uwodzenia słowem w tym sensie mistrzem, że doskonale zdawał sobie sprawę z niebezpieczeństw, jakie ta sztuka niesie. Zresztą jego uwodzenie, tak jak i Sokratejskie, było zawsze uwodzeniem do... Tischner odchodząc, nigdy nie pozostawiał uwodzonego z pustą głową, lecz pozostawiał go w obecności tego, do czego uwodził.

Antoni Szwed: Książd Tischner miał w sobie coś z terapeuty. Jego pogodna osobowość, sposób filozofowania niezrywający nigdy ze zdrowym rozsądkiem, dawały ozdrowieńczą moc i radość. Po jego wykładach, kazaniach, rekolekcjach wychodziło się lepszym, duchowo zdrowszym, radośniejszym.

Dobrosław Kot: Dla Tischnera myślenie nie było tylko pewnym procesem intelektualnym, nastawionym jedynie na poprawne, filozoficzne rozważania. Myślenie było czymś dramatycznym, a więc spotkaniem dwóch osób. I dlatego mogło być tak różne, jak różne mogą być dwie osoby i dramaty zawiązujące się między nimi.

Łukasz Putyra: Filozofia ma być odpowiedzią na cierpienie. Ma więc jasno określony cel. Ale gdzieś na boku jest pytanie o prawdę. Czy zatem jest to jeszcze filozofia czy bardziej terapia, do której stosowania przydatna jest jakaś logika doboru tekstów filozoficznych?

Tadeusz Gadacz: Tischner mówił o pewnej strategii hermeneutycznej rozpatrywania czyjegoś tekstu filozoficznego i jego autora jako świadka. Mówił wtedy, że należy czytać go tak, żeby za nim iść aż do granic utraty życia wiecznego. Mówił o filozofach dających świadectwo filozoficzne radykalnie przeciwnie naszemu: jeśli chcemy zrozumieć i podejść do nich krytycznie, musimy czytać tak, jakbyśmy byli w stanie całkowicie ich zaakceptować.

W maju odbyły się w Krakowie *Dni Tischnerowskie*. Wkładem Instytutu w organizacji tego przedsięwzięcia była dyskusja panelowa, która miała miejsce 7 maja w auli Collegium Novum UJ. Jej tematem przewodnim było pytanie: *Tischner – twórca czy naśladowca?* Dyskusję prowadził Adam Workowski, a wśród panelistów zasiedli członkowie Instytutu: Jacek Filek, Tadeusz Gadacz, Jan Andrzej Kłoczowski i Karol Tarnowski. Podczas Dni Tischnerowskich filozofowie skupieni wokół Instytutu brali też czynny udział w sesji naukowej i w innych punktach programu.

W tym samym miesiącu Instytut wynajął i urządził siedzibę na ulicy Stradomskiej. Znajduje się tam sekretariat, sala seminaryjna, a także pomieszczenie przygotowywane na potrzeby powstającego Archiwum Tischnerowskiego.

fol. Stanisław Bachleda-Currus

Panel pt. „Tischner – twórca czy naśladowca” podczas Dni Tischnerowskich 2004. Od lewej siedzą: Adam Workowski, Tadeusz Gadacz, Andrzej Kłoczowski OP, Karol Tarnowski, Jacek Filek

Z otwarciem siedziby zbiegło się uruchomienie **strony internetowej Instytutu www.tischner.org.pl**. Na stronie znajdują się podstawowe informacje o Instytucie, aktualności, a także ciągle powiększający się zbiór artykułów poświęconych filozofii Tischnera.

Od marca do czerwca Instytut zorganizował kilka seminariów, podczas których dyskutowano na tematy nie związane ściśle z filozofią samego Tischnera, choć wcale od niej nieodległe. IMJT chce stać się miejscem nie tylko dyskusji wokół myśli Józefa Tischnera, ale także skupiać filozofów, którzy podejmują podobne problemy i badają pokrewne zagadnienia. Dlatego też zorganizowano dyskusje wokół dwu książek wydanych w ostatnim czasie. Pierwsza z nich to **Jacka Filka** *Filozofia odpowiedzialności XX wieku*, druga to **Jarosława Gowina** *Religia i ludzkie biedy. Księża Tischnera spory o Kościół*.

Jacek Filek, **Filozofia odpowiedzialności XX wieku**

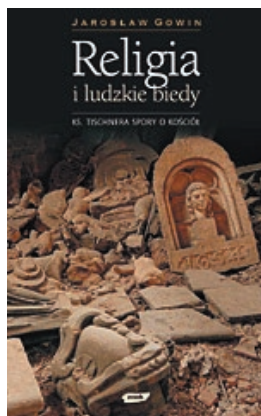
Znak Kraków 2003

Filozofia współczesna, przynajmniej w tej swojej części, która nie porzuciła pytania o człowieka i jego świat, zdaje się kulminować w filozofii odpowiedzialności.

Książka Jacka Filka, wybitnego polskiego filozofa i etyka, jest próbą wyszukania, zrozumienia i doprowadzenia do wzajemnej rozmowy filozofów XX-wiecznej tradycji dialogicznej, którzy swój namysł nad odpowiedzialnością podejmowali w pojedynkę, niemal nic o sobie nie wiedząc.

Jarosław Gowin, **Religia i ludzkie biedy. Ks. Tischnera spory o Kościół**, Znak Kraków 2003

Kluczem do proponowanej przez Jarosława Gowina lektury dzieł ks. Tischnera są kolejne spory, w które wchodził autor *Myślenia według wartości*: z tomizmem, „religią schorowanej wyobraźni”, lękiem przed wolnością, nawykami z epoki komunizmu, pokusą integryzmu, dążeniem do upolitycznienia religii, a także dyskusja nad rozumieniem demokracji oraz polemiki na temat przesłania Jana Pawła II. Celem tych analiz jest ukazanie pozytywnej wizji chrześcijaństwa, w imię której ks. Tischner tak często i stanowczo zabierał głos.

Jednostronna dieta księdza Tischnera

Fragment dyskusji seminaryjnej IMJT poświęconej książce Jarosława Gowina, *Religia i ludzkie biedy*.

Antoni Szwed: Chciałbym zwrócić Państwa uwagę na problem, który nasunął mi się przy okazji lektury książki pana Gowina, szczególnie jej pierwszego rozdziału poświęconego sporowi Tischnera z tomizmem. Chodzi mi o sposób, w jaki Tischner traktuje św. Tomasza. Ta polemika różni się zasadniczo od dyskusji, jakie Tischner prowadził z innymi myślicielami, powiedzmy z Heglem. Tischner czytał Hegla, komentował, żył nim – przynajmniej w pewnym okresie. Natomiast nie spotkałem tekstu, który by świadczył, że Tischner przeczytał przynajmniej fragment pism św. Tomasza. Odrzucił go – tak sądzę – jako kogoś, z kim nie chciał mieć nic wspólnego. Oczywiście, to jego prawo, prawo każdego filozofa wybierać sobie takie narracje, które mu odpowiadają. Ale czy takie odtrącenie nauki św. Tomasza nie jest niebezpieczne? Odtrąca się tu pewne szalenie interesujące wątki metafizyczne, kwestie o dobru, prawdzie, pięknie – one mają swoją świeżość, jeśli się w te kwestie wczytać, jeśli poddać je dyskusji. Czy macie Państwo podobne odczucia?

Karol Tarnowski: Tischner spierał się z Tomaszem głównie dlatego, iż rozumiał, że filozofia powinna nadążać za zmianami w świecie, że nie może ich ignorować. Dostrzegał niebezpieczeństwo ugrzęźnięcia filozofii w terminologii Tomaszowej, spetryfikowania myślenia. Stąd brało się odrzucenie tomistycznego języka i – przede wszystkim – tomistycznego światopoglądu.

Jarosław Gowin: W pytaniu Antoniego bardzo istotna wydaje mi się kwestia, czy Tischner znał Tomasza z pierwszej ręki, czy czytał go źródłowo. Nie mam na to żadnych dowodów. W latach 90. Pojawiają się wykłady Tischnera w pewien sposób pojednawcze wobec Tomasza, z jednoczesnym dystansowaniem się wobec tomizmu, wręcz jeszcze silniej podkreślające dystans wobec niego. Jednocześnie *Spór o istnienie człowieka* zawiera bardzo stanowczą polemikę z Tomaszową koncepcją łaski, przy czym mam wrażenie, że Tischner odwołuje się tam znów nie do pism samego Tomasza, ale do ich interpretacji.

Michał Bardel: A ile Tischner musiałby napisać artykułów na temat Tomasza, byśmy uznali, że go czytał i znał? Idziemy chyba złym tropem. Zapominamy, że Tischner był wychowywany, filozoficznie kształtowany w Tomaszowej tradycji uprawiania filozofii, nie tylko w seminarium, także podczas studiów na ATK w Warszawie. I z tą tradycją,

tradycją, którą chcąc nie chcąc miał we krwi, polemizuje. A to, czy korzystał z samego Tomasza, czy ze skryptów swoich nauczycieli, to jest sprawa drugorzędna.

Zbigniew Stawrowski: Zawsze do źródeł – powtarzał nam – żadnych komentarzy. Komentarze wtedy, kiedy człowiek nie może sobie poradzić z jakimś problemem.

Adam Workowski: I robił co innego, niż mówił. Sam przecież korzystał z wielkiej liczby komentarzy. Zauważmy jakie postawiliśmy pytanie: czy Tischner zrobił źle, że odrzucił Tomasza? To jest pytanie o to, czy dobrze, że miał dietę jednostronną. A może trzeba raczej zapytać, jak to wpłynęło na jego zdrowie? Innymi słowy: pokażmy, że nieznamość Tomasza wpłynęła negatywnie na Tischnerowskie koncepcje A, B, C, D. Przyznam szczerze, że trudno mi znaleźć taki przykład w jego dojrzałych tekstach. To nie jest kwestia erudycji, to jest kwestia tego, czy Tomasz był mu potrzebny, czy nie. Można równie dobrze postawić pytanie, dlaczego nie czytał analityków albo konserwatystów brytyjskich.

Ks. Jarosław Jagiełło: Kiedy go pytano, dlaczego nie czyta antropologów naukowych, odpowiadał wprost: bo mnie nudzą.

Dobrosław Kot: Dlaczego Tischner nie odnosił się w swoich tekstach bezpośrednio do Tomasza, czemu z nim samym nie wchodził w spór? Podejrzewam, że ten odwrót od Tomasza dokonał się historycznie w czasach, kiedy Tischner jeszcze nie publikował, kiedy przyjechał do Krakowa, spotkał się z językiem filozoficznym Ingardena i ostatecznie uwolnił od myślenia w kategoriach tomistycznych. To jeszcze nie był ten popularny, płodny Tischner, jakiego znamy z późniejszych lat.

Wojciech Bonowicz: Może trochę żartobliwie spróbuję podsumować ten wątek naszej rozmowy. Jako wydawca tej książki muszę przyznać, że w zasadzie nie powinienem był przyjąć jej do druku. Bardzo wiele wątków tej książki aż prosi się rozwinięcie, dopełnienie. Szczególnie dotyczy to właśnie rozdziału o tomizmie, gdzie ciągle brakuje rekapitulacji polemiki, jaką Tischner wywołał swoimi atakami na tomizm, nie ma jej merytorycznej oceny. Jest ogólne spojrzenie na intencje Tischnera. Jak oczywiście żartuję i przesadzam, bo książka jest dobra i potrzebna. Ale zarazem czuję tu wielki brak: nikt jeszcze gruntownie nie opisał i nie skomentował tego sporu, sporu, który w całym filozoficznym dorobku ks. Tischnera zajmuje miejsce chyba najważniejsze.

Niedługo przed przerwą wakacyjną zawiązał się **Komitet Redakcyjny** *Dzieł Filozoficznych Józefa Tischnera*. W skład Komitetu weszli: Aleksander Bobko, Wojciech Bonowicz, Dobrosław Kot (sekretarz), Karol Tarnowski i Adam Węgrzecki (przewodniczący). Komitet podczas swoich spotkań przygotowuje projekt podziału na tomy różnorodnej i wielotematycznej spuścizny filozoficznej Józefa Tischnera. Jako pierwszy tom planowane jest wydanie niepublikowanych wcześniej doktoratu i rozprawy habilitacyjnej.

Od października ruszył projekt **otwartych seminariów Instytutu**. Są to cykliczne (odbywające się co dwa tygodnie) spotkania, podczas których dyskutowane są problemy filozoficzne, bezpośrednio lub pośrednio związane z myślą Tischnera. Seminaria mają charakter otwarty – uczestniczyć w nich mogą wszyscy zainteresowani. Od października prowadzone są cztery seminaria tego typu. Czesław Porębski prowadzi seminarium *My i Inni. Dialektyka wspólnoty, wykluczenia i radykalnej obcości*; Anna Karoń-Ostrowska *Józef Tischner: filozof dialogu czy filozof podmiotu*; Michał Bardel *Filozofia i rozmowa. Funkcja dialogu w filozofii od Platona do Rosenzweiga*; Łukasz Putyra *Myślenie według Tischnera. Warsztaty dla uczniów szkół średnich*.

Otwarte seminaria Instytutu

My i Inni

Dialektyka wspólnoty, wykluczenia i radykalnej inności

Czesław Porębski

ur. 1945, dr hab., profesor filozofii w Akademii Ekonomicznej w Krakowie i w Wyższej Szkole Europejskiej im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie, w latach 2000-2004 prorektor International Academy of Philosophy w Liechtensteinie, od 2004 visiting professor tamże. Wydał m.in.: *Umowa społeczna w świetle teorii decyzji* (1986), *Na przykład Szwajcarzy...* (1994), *Polish Value Theory* (1996), *Etyka biznesu* (1997), *O Europie i Europejczykach* (2000).

czwartek 18.00-19.30 (od 21 X 2004 oraz od 13 I 2005)

Seminarium poświęcone jest tytułowemu pojęciom rozpatrywanym na szerszym tle, które wyznaczają i fenomenologiczne analizy relacji Ja–Inny (Husserl, Heidegger, Merlau-Ponty, Levinas, Buber), i spór liberałów (Rawls, Gauthier, Nozick) z komunitarianami (Taylor, Sandel, Walzer) dotyczący związku podmiotu z jego społecznym i politycznym otoczeniem oraz literackie przykłady zmagania z dialektyką wspólnoty,

wykluczenia i obcości (Kafka, Musil, Camus, Canetti, Roth, Werfel, Zweig, Rilke, Schulz). Seminarium stanowić będzie część międzynarodowego projektu badawczego zainicjowanego przez prof. Czesława Porębskiego oraz prof. Maurizio Bacha i prof. Aloisa Woldana z Uniwersytetu w Passawie. Pierwsza część seminarium poświęcona będzie wykładowi, jaki do badań filozoficznych dotyczących rozumienia wspólnoty wnosi fenomenologia. Prace seminaryjne skupione będą wokół lektury odpowiednich pism Edith Stein, Maxa Schelera, Dietricha von Hildebranda, Johna Crosby'ego i Karola Wojtyły. W części drugiej w centrum uwagi znajdzie się fenomen obcości. Punktem wyjścia będą odpowiednie analizy Husserla. Oprócz klasycznych komentarzy do tych analiz uwzględnione zostaną także publikacje ważniejszych autorów współczesnych takich m. in. jak B. Waldenfels i J. Kristeva.

Józef Tischner – filozof dialogu czy filozof podmiotu?

Anna Karoń-Ostrowska

piątek 17.30-19.00 (od 8 X 2004 oraz od 14 I 2005)

Konwersatorium poświęcone jest analizie filozoficznego dorobku ks. Józefa Tischnera, szczególnie kolejnych zwrotów w jego myśleniu i próbie rozstrzygnięcia w jakim stopniu jest ono oryginalną propozycją w duchu filozofii dialogu, a w jakim kontynuacją Ingardenowskiego projektu filozofii podmiotu. Myśl Tischnera zostanie skonfrontowana z klasycznymi tekstami „ojców” filozofii dialogu (Buber, Rosenzweig, Levinas) celem odnalezienia zarówno inspiracji jak i istotnych różnic w podejmowaniu problemu człowieka i jego relacji z drugim. Tematem konwersatorium będzie także analiza chrześcijańskiego i judaistycznego kontekstu religijnego tej tradycji filozoficznej.

Filozofia i rozmowa

Funkcja dialogu w strukturze filozofii od Platona do Rosenzweiga

Michał Bardel

piątek 18.00-19.30 (od 15 X 2004 oraz od 7 I 2005)

Konwersatorium poświęcone jest dyskusji nad Platońskim rozumieniem dialogu i dialogicznym charakterem Platońskiej strategii uprawiania filozofii (filozofia jako rozmowa) oraz źródłom postępującej monologizacji filozofii w okresie poplatońskim. W drugim semestrze celem zajęć będzie zbadanie zasadności przeprowadzonej przez XX-wiecznych przedstawicieli filozofii dialogu (Rosenzweig, Ebner, Levinas) krytyki tzw. „starego myślenia”, szczególnie tam, gdzie dotyka ona Platona oraz zdiagnozowanie perspektyw, jakie otwierają się przed

projektem „filozofii otwartej” godzącym ze sobą ontologiczną i antropologiczną dialogiczność „nowego myślenia” z dialogiczną strategią *modus philosophandi* proponowaną przez Platona.

Myślenie według Tischnera

Warsztaty dla uczniów szkół średnich

Łukasz Putyra

wtorek 18.00-19.30 (od 12 X 2004 oraz od 4 I 2005)

Konwersatorium przeznaczone jest dla uczniów szkół średnich, chętnych do wzięcia udziału w dyskusjach filozoficznych. Wiodącym tematem spotkań będzie Tischnerowska wizja myślenia. Czym jest myślenie? Jak się rodzi? Czego poszukuje? Jakie napotyka ograniczenia? Czy myślenie „jedno ma imię”? Czym w ogóle jest racjonalność? Te i inne pytania mają być prowokacją nie tylko do zgłębienia rzeczy samej, lecz będą także stanowić okazję do poznania najważniejszych problemów filozofii Zachodu i odnalezienia wśród nich własnej drogi myślenia.

W dniach 26-28 listopada w Warszawie odbyła się **międzynarodowa konferencja fenomenologiczna** *Subjectivity – Intentionality – Evil. In Memory of Józef Tischner*, którą obok Polskiego Towarzystwa Fenomenologicznego i IFiS PAN współorganizował Instytut Myśli Józefa Tischnera. Członkowie Instytutu przygotowali na konferencję referaty poświęcone filozofii Tischnera. (Są dostępne na naszej stronie internetowej). Z tej okazji Instytut wydał też trzy broszury, zawierające tłumaczenia kilku artykułów Tischnera na języki: angielski, niemiecki i rosyjski. Niektóre z tłumaczeń zostały zamówione przez Instytut na tę właśnie okazję i stanowią zarazem początek działalności translatorskiej – Instytut zamierza wspierać tłumaczenia i publikację poza granicami Polski najważniejszych dzieł Józefa Tischnera.

Przedsięwzięciem, które nie jest co prawda dziełem Instytutu, lecz z racji swej wagi nie może być pominięte w tym biuletynie, było otwarcie domu pamięci poświęconego ks. Józefowi Tischnerowi

„Tischnerówka”

dom pamięci ks. Józefa Tischnera w Łopusznej

W przeddzień czwartej rocznicy śmierci ks. Tischnera (27 czerwca 2004) przy Gminnym Ośrodku Kultury w Łopusznej otwarto poświęcony mu dom pamięci. Jest w niej właściwie wszystko, co wiąże się z postacią filozofa. Te same kąty, zdjęcia, książki, myśli... Twórcom „Tischnerówki” zależało na przeniesieniu atmosfery domu – bacówki, która znajduje się nad Łopuszną (przy trasie na Kiczorę) i krakowskiego mieszkania przy ulicy św. Marka.

Na środku izby stoi biurko z maszyną do pisania, które przyjechały z Krakowa. Z tyłu książki: zarówno Tischnera, jak i te, po które najchętniej sięgał. W kredensie, stojącym z boku, znalazł się przenośny liturgiczny kielich towarzyszący Tischnerowi od czasu pierwszej Mszy na Turbaczu. Obok opierają się o ścianę narty, na wieszaku wisi czerwony plecak i wojskowa kurtka armii NATO, w której przechodził cały stan wojenny. Jest też koszula góralska, a nawet zestaw naczyń z bacówki.

Skupione w kątach izby zdjęcia poukładane są chronologicznie od dzieciństwa i czasów szkolnych, przez okres studiów, działalność kapłańską oraz wykładową, spotkania z Papieżem, aż po czas choroby i pogrzeb w Łopusznej. Nie brakuje nagród: Order Orła Białego, Krakowianin Roku 1998, Nagroda Kisiela. Oprócz tego świadectwa szkolne (nawet z roku szkolnego 1940/41 ze średnią ocen „sehr gut”), dyplomy, notatki do wykładów. Są też fragmenty młodzieńczych pamiętników, listy od i do Papieża, a także zapiski z okresu po usunięciu krtani.

W „Tischnerówce” stoją foteliki i dwie ławy, przy których można wygodnie poczytać wystawione na półkach książki, gdzie indziej trudno dostępne. Na pierwszym piętrze domu pamięci ma w przyszłym roku powstać multimedialna część ekspozycji.

„Tischnerówka” otwarta jest codziennie z wyjątkiem poniedziałku od 11.00-17.00 (w okresie jesienno-zimowym godziny otwarcia zostaną skrócone).

Telefon do Gminnego Ośrodka Kultury w Łopusznej: 0 18 265 39 69.

Plany

Rok 2005 zapowiada obiecująco. Na początek marca planowana jest kolejna **seminarium wyjazdowe w Łopusznej**. Od marca rozpoczyna się dwuletni cykl comiesięcznych otwartych **wykładów „Tischner i inni”**, który ma służyć konfrontacji myśli ks. Józefa Tischnera z najwybitniejszymi postaciami filozofii i kultury europejskiej. W maju odbędą się kolejne **dni Tischnerowskie** z udziałem Instytutu. Mając częściowo przygotowane zaplecze techniczne, planujemy ponadto rozpoczęcie wieloletniego projektu archiwizacji spuścizny Księdza Profesora – zarówno tej spisanej, jak również utrwalonej na taśmach magnetofonowych i wideo. Mamy również zamiar zainaugurować działalność wydawniczą i kontynuować prace translatorskie dzieł Tischnera.

Powodzenie tych planów uzależnione będzie m.in. od środków, jakimi będziemy dysponować. Z pewnością trudno będzie nam zgromadzić wystarczającą ich ilość bez Państwa pomocy.

Wszystkich ludzi dobrej woli, zatroskanych o jakość polskiego myślenia, bardzo prosimy o wsparcie Instytutu.

dr Łukasz Tischner

– Przewodniczący Konwentu Fundatorów

o. prof. Jan Andrzej Kloczowski OP

– Przewodniczący Rady Programowej

dr Zbigniew Stawrowski

– Dyrektor Instytutu

Aby wspomóc Instytut, mogą Państwo dokonać wpłaty na niżej podane konto za pośrednictwem banku lub poczty. Kwota może być dowolna, jednak w zeznaniu rocznym (PIT-36, poz. 181 lub PIT-37 poz. 111) można będzie odliczyć jedynie kwotę do wysokości 1% należnego podatku.

Instytut Myśli Józefa Tischnera

ul. Stradomska 9/2

31-068 Kraków

nr konta: 5710301582000000852613009

Jako tytuł wpłaty proszę wpisać „wpłata na rzecz organizacji pożytku publicznego”. Pokwitowanie dokonanej wpłaty należy zachować.

Uwaga: Odliczyć można tylko wpłatę dokonaną pomiędzy 1 stycznia a dniem złożenia zeznania podatkowego, jednak nie później niż 30 kwietnia br.

Niezależnie od powyższego odpisu od podatku możliwe jest również przekazanie darowizny, którą w zeznaniu podatkowym za rok 2005 można będzie odpisać od uzyskanego dochodu w wysokości do 6 % dochodu w przypadku osób fizycznych i do 10 % w przypadku osób prawnych.